

Oponentský posudek

na disertační práci

Mgr. Lenky Pošíkové

na téma

Možnosti řešení trestní odpovědnosti mladistvých v evropském kontextu

I.

Disertační práce o rozsahu 358 stran pojednává o velice aktuálním tématu, jímž je nepochybně trestní odpovědnost mladistvých. Výběr tématu pokládám za vhodný. Jedná se o živou problematiku, která je historicky poměrně nová a není dosud zcela zpracována. Potřebnost takové práce je odůvodněna častými legislativními změnami a tvořící se vnitrostátní a mezinárodní judikaturou. Tyto skutečnosti způsobují aplikační problémy, o čemž svědčí i názory popsané v této práci. Rovněž tak šíří zvoleného tématu zvládla autorka jednak rozsahem práce, jednak rozumným vyvážením posuzovaných zákonných institutů tak, aby nezůstala na povrchu, ale zároveň nezabředla do kasuistických podrobností, které by vybočovaly ze zadaného tématu.

II.

Autorka se zdárně vypořádala se zvolenou tematikou. Za cíl si stanovila analyzovat řešení trestní odpovědnosti mladistvých v zákonných úpravách Spolkové republiky Německo, Rakouska a Švýcarska. Přestože se jedná o problematiku nesmírně širokou (tomu také odpovídá již zmíněný rozsah práce), dle mého názoru se jí podařilo vytčený úkol splnit. Posuzovaná práce je tak na velmi dobré odborné a literární úrovni.

Za velmi silnou stránku práce považuji využití literatury a pramenů a to včetně judikatury. Autorka citlivě volí jednotlivé mezinárodní prameny. Tyto jednotlivé odkazy pak činí práci velmi aktuální a prakticky použitelnou. Autorka formou komparace hodnotí

jednotlivé zákonné instituty v uvedených státech a citlivě zvažuje možnosti jejich případného využití v české právní úpravě.

Z formálního hlediska působí práce uceleně a přehledně, přičemž řazení do jednotlivých částí nepostrádá logiku. Práce se vedle úvodu skládá ze sedmi základních kapitol, závěru a příloh.

Doktorská disertační práce je logicky strukturovaná, obecně srozumitelná i zajímavě napsaná. Předpokládám, že by se mohla stát předmětem zájmu osob, které s uvedenou problematikou přicházejí do styku. Za zmínku zde stojí četné poukazy na problémy v aplikační praxi, které v některých případech vyústí v autorčiny návrhy de lege ferenda. Tato sympatická odvaha i nespokojenost s některými legislativními instituty a aplikačními postupy ve vnitrostátní úpravě činí z uvedené práce velmi živý a zajímavý materiál. Takový postup považuji za zvláště užitečný.

III.

Po úvodu se autorka ve 2. kapitole historicky vymezuje k problematice juvenilní delikvence a k procesu vytváření justičního modelu, jehož konstituování započalo v 60. letech 20. století. Zároveň zmiňuje i další modely, které se v uvedené době začaly vytvářet.

Ve 3. kapitole se autorka věnuje úpravě trestní odpovědnosti mladistvých v Rakousku počínaje historickým vývojem až po současnou platnou úpravu. Jak v této pasáži, tak i v dalších se jako podstatné jeví téma věkové hranice trestní odpovědnosti. Další procesní instituty v trestním řízení proti mladistvým jsou podloženy statistickými údaji, což svědčí o seriózním přístupu autorky ke zpracovávanému tématu. Tato pasáž je uzavřena rozбором jednotlivých druhů trestů a omezujících opatření.

4. kapitola je obdobným způsobem věnována trestní odpovědnosti mladistvých ve Spolkové republice Německo včetně historického vývoje na německém území. Z hlediska přehlednosti práce je dobré, že autorka udržuje stejné schéma jako v předchozí kapitole věnované rakouské úpravě. Na závěr se vedle trestů věnuje i vedlejším sankcím a dalším opatřením, zvláště odklonům. Práce v této kapitole je oživena nástinem jednotlivých projektů v rámci soudnictví ve věcech mládeže. Autorka správně poukazuje na nedostatek hodnotících studií v otázce efektivit sankcí, což je nedostatek nejen Spolkové republiky Německo, ale i dalších zemí včetně České republiky.

Obdobným způsobem pak autorka v 5. kapitole hodnotí švýcarskou úpravu. Poměrně značnou pozornost (oproti dvěma předcházejícím kapitolám) věnuje autorka otázkám trestů a

ochranných opatření, což není na závalu práce, spíše to dokladuje zájem, který je v tomto regionu této otázce věnován.

6. kapitolu pak autorka věnuje komparaci výše uvedených zahraničních úprav. Byť se nemůže vyhnout opakování některých institutů vyjádřených v předchozích kapitolách, nelze tuto část hodnotit negativně, protože přispívá přehlednosti práce a usnadní čtenáři orientaci v této problematice.

7. kapitola se zabývá převážně kriminologickými aspekty reakce na kriminální projevy mladistvých. Tato pasáž je významným způsobem obohacena poznatky z oblasti kriminologie, psychologie a sociologie, čemuž odpovídají i využití prameny. V této části nemůže chybět ani téma kriminality mladistvých imigrantů, kterému se autorka zvlášť podrobně věnuje především v oblasti Spolkové republiky Německo.

Za velmi přínosnou považuji 8. kapitolu pojednávající o námětech de lege ferenda ke zdokonalení české právní úpravy. Vzhledem k tomu, že práce ve smyslu zvoleného tématu neobsahuje samostatně pojednání o platné úpravě problematiky trestní odpovědnosti mladistvých v České republice, vyžaduje tato pasáž pro běžného čtenáře automaticky znalost platné vnitrostátní úpravy. S ohledem na okruh čtenářů, kteří mohou s prací přijít do kontaktu, nepovažuji tuto skutečnost za problematickou. Vzhledem k tomu, že chronickým problémem České republiky je nedostatečné využívání odklonů (jak u mladistvých, tak u dospělých pachatelů) v přípravném řízení i v řízení před soudem, považoval bych za vhodné, aby se autorka tomuto tématu věnovala blíže v ústní obhajobě a nastínila obecné předpoklady k intenzivnějšímu využití odklonů. Zde se může zamyslet i nad motivací mladistvých, ale konkrétně i obhájců, státních zástupců a soudců při využívání tohoto institutu.

IV.

V závěru konstatuji, že se autorka zdařile vypořádala se zvoleným tématem. Prokázala nepochybné schopnosti teoretického uvažování i schopnosti analytické. Práce splňuje formální i obsahové náležitosti disertační práce. Za hlavní klad považuji rozsah práce a její výstižnost, dále pak použití mnoha zmiňovaných zahraničních pramenů, ze kterých pak autorka dochází k zobecňujícím závěrům s případnou možností uplatnění ve vnitrostátní úpravě.

V.

S ohledem na shora popsané závěry práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

V Praze dne 17. února 2017

JUDr. Jan Sváček